EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 15.7.2024
COM(2024) 291 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o provádění a uplatňování článků 4 a 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1794 ze dne 6. října 2015, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/94/ES, 2009/38/ES a 2002/14/ES a směrnice Rady 98/59/ES a 2001/23/ES, pokud jde o námořníky

1. Úvod

Tato zpráva se zabývá prováděním a uplatňováním dvou zvláštních ustanovení směrnice (EU) 2015/1794[1] (dále jen „směrnice“), která zahrnují námořníky[2] do oblasti působnosti směrnice 98/59/ES[3] o hromadném propouštění (dále jen „směrnice o hromadném propouštění“) a směrnice 2001/23/ES[4] o převodech podniků, závodů nebo částí podniků nebo závodů (dále jen „směrnice o převodech podniků“).

Směrnice zahrnuje námořníky, kteří byli dříve vyloučeni, do oblasti působnosti pěti pracovněprávních směrnic[5]. Podle článku 7 směrnice má Komise po konzultaci s členskými státy a sociálními partnery na úrovni EU předložit Evropskému parlamentu a Radě zprávu o provádění a uplatňování článku 4 (změny směrnice o hromadném propouštění) a článku 5 (změny směrnice o převodech podniků).

Zpráva vychází především z informací poskytnutých členskými státy a odvětvovými sociálními partnery na úrovni EU[6] v dotazníku týkajícím se provádění a praktického uplatňování směrnice. Pro úplnost jsou tyto informace v případě potřeby doplněny informacemi z odborných analýz souladu vnitrostátních předpisů se směrnicí a z šetření provedených Komisí.

1.1 Rámec a souvislosti

V průběhu let přijala EU značný počet směrnic v oblasti pracovního práva. Jejich hlavním cílem je zajistit, aby vytvoření a dokončení jednotného trhu nevedlo ke snížení pracovních standardů nebo narušení hospodářské soutěže, a zlepšit životní a pracovní podmínky v EU. Tyto směrnice se obecně vztahují na všechna odvětví činnosti a všechny kategorie pracovníků, ale z oblasti působnosti některých z nich byly nebo mohou být členskými státy vyloučeny různé typy námořníků[7]. Z výše

---

1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1794 ze dne 6. října 2015, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/94/ES, 2009/38/ES a 2002/14/ES a směrnice Rady 98/59/ES a 2001/23/ES, pokud jde o námořníky (Úř. věst. L 263, 8.10.2015, s. 1).

2 Tato zpráva používá pojem „námořníci“, jímž odkazuje na pojmy dříve vyloučené z oblasti působnosti směrnic, tj. „členy posádek námořních plavidel“ ze směrnice o hromadném propouštění a „námořní plavidla“ ze směrnice o převodech podniků. Vztahuje se na zaměstnance na palubách plavidel obchodního loďstva i rybolovu. Pokud je nutné mezi těmito dvěma odvětvími rozlišovat, je uveden konkrétní odkaz na dané odvětví.

3 Směrnice Rady 98/59/ES ze dne 20. července 1998 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se hromadného propouštění (Úř. věst. L 225, 12.8.1998, s. 16).

4 Směrnice Rady 2001/23/ES ze dne 12. března 2001 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se zachování práv zaměstnanců v případě převodů podniků, závodů nebo částí podniků nebo závodů (Úř. věst. L 82, 22.3.2001, s. 16).

5 Kromě směrnice o hromadném propouštění a směrnice o převodech podniků:
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/94/ES ze dne 22. října 2008 o ochraně zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele (Úř. věst. L 283, 28.10.2008, s. 36),
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/38/ES ze dne 6. května 2009 o zřízení evropské rady zaměstnanců nebo vytvoření postupu pro informování zaměstnanců a projednání se zaměstnanci v podnicích působících na úrovni Společenství a skupinách podniků působících na úrovni Společenství (Úř. věst. L 122, 16.5.2009, s. 28),
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/14/ES ze dne 11. března 2002, kterou se stanoví obecný rámec pro informování zaměstnanců a projednávání se zaměstnanci v Evropském společenství (Úř. věst. L 80, 23.3.2002, s. 29).

6 Dotazník pro vedení zaslaný Svazu provozovatelů námořních plavidel Evropského společenství (ECSA) a sdružení Europêche; dotazník pro pracovníky zaslaný Evropské federaci pracovníků v dopravě (ETF).

7 Rybáři odměňovaní formou podílu na výnosu ze směrnice o insolvenci, posádky obchodního loďstva ze směrnice o evropských radách zaměstnanců, posádky plavidel plavící se na volném moři ze směrnice o

uvedených pěti směrnic byly různé typy námořníků výslovně vyloučeny. Nebyla jim proto poskytnuta stejná úroveň ochrany jako pracovníkům na pevnině, pokud jde o insolvenci, hromadné propouštění a převody podniků, a tito námořníci neměli stejná práva na zřízení evropských rad zaměstnanců nebo na informování od zaměstnavatele a projednání se zaměstnavatelem.

Směrnice (EU) 2015/1794 byla přijata dne 6. října 2015. Jejím cílem je zlepšit úroveň ochrany námořníků a harmonizovat jejich sociální práva a pracovní podmínky, a tím zvýšit atraktivitu tohoto povolání a zajistit rovné podmínky v tomto odvětví. Ukončuje se jí dřívější výše uvedené vyloučení námořníků. Cílem směrnice je také: i) zajistit, aby finanční a administrativní zátěž společností provozujících lodě zůstala úměrná zlepšení práv pracovníků; ii) zajistit dosažení cíle spočívajícího ve zvýšení zaměstnanosti námořníků v EU a iii) snížit riziko změny vlajky (kdy je plavidlům zrušena registrace ve vnitrostátním rejstříku a plavidla jsou registrována v rejstříku jiného státu, aby se vyhnula nákladům a omezením). Zohledňuje specifickou povahu námořnického povolání a upravuje změny charakteristik odvětví, jako je častý prodej plavidel a prodej společností provozujících pouze jedno plavidlo.

2. Provádění článků 4 a 5

Členské státy měly směrnici provést ve vnitrostátním právu do 10. října 2017[8], přičemž všechny členské státy oznámily prováděcí opatření, a to i v souvislosti s články 4 a 5[9].

2.1 Obsah a cíl článku 4

Článek 4 směrnice mění směrnici o hromadném propouštění. Cílem této směrnice je chránit pracovníky v případě hromadného propouštění prostřednictvím postupů informování, projednání a oznámení, které musí zaměstnavatel dodržovat. Zaměstnavatel, který zvažuje hromadné propouštění, musí informovat zástupce zaměstnanců a hromadné propouštění s nimi projednat. Cílem je zvážit možnosti, jak se vyhnout hromadnému propouštění nebo jak ho omezit, jakož i možností zmírnit jeho následky využitím doplňujících sociálních opatření. Tato opatření mohou zahrnovat pomoc při přeřazení nebo při přeškolování propuštěných zaměstnanců. Stanoví také, že návrh na hromadné propouštění musí být oznámen příslušnému orgánu veřejné moci a že propouštění se stane účinným nejdříve 30 dní po tomto oznámení.

Ustanovení čl. 4 bodu 1 směrnice ruší čl. 1 odst. 2 písm. c) směrnice o hromadném propouštění. Toto ustanovení stanovilo, že směrnice o hromadném propouštění se nevztahuje na členy posádek námořních plavidel, ačkoli článek 5 směrnice o hromadném propouštění umožňuje členským státům uplatňovat nebo přijímat právní předpisy, která jsou pro zaměstnance příznivější. Proto se členské státy mohly před provedením směrnice ve vnitrostátním právu rozhodnout, zda členy posádek námořních plavidel vyloučí z oblasti působnosti právních předpisů provádějících směrnici o hromadném propouštění.

Kromě toho čl. 4 bod 2 směrnice vkládá do čl. 3 odst. 1 směrnice o hromadném propouštění nový pododstavec týkající se postupu oznámení, který zní takto:

> *Jestliže se návrh na hromadné propouštění týká členů posádky námořního plavidla, oznámí zaměstnavatel tuto skutečnost příslušnému orgánu státu, pod jehož vlajkou plavidlo pluje.*

---

informování a projednání, členy posádek námořních plavidel ze směrnice o hromadném propouštění a námořní plavidla ze směrnice o převodech podniků.

8 Ustanovení čl. 8 odst. 1.

9 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/NIM/?uri=CELEX:32015L1794

Obecně platí, že postup oznámení podle článků 3 a 4 směrnice o hromadném propouštění umožňuje příslušnému orgánu hledat řešení obtíží, které může návrh na propouštění způsobit, například zmírněním socioekonomických dopadů hromadného propouštění v určité oblasti nebo odvětví. Vložení čl. 4 bodu 2 směrnice zohledňuje specifickou povahu námořnického povolání tím, že stanoví, že návrh na hromadné propouštění by mělo být oznámeno příslušnému orgánu státu vlajky. Ve svém návrhu se Komise domnívala, že je to nezbytné pro účely vyjasnění z důvodu možné koexistence pracovních smluv podle různých vnitrostátních právních předpisů[10].

2.2 Odpovědi členských států k provádění článku 4

2.2.1 Ustanovení čl. 4 bodu 1: ukončení vyloučení

Členy posádek námořních plavidel dříve vyloučilo ze svých vnitrostátních právních předpisů o hromadném propouštění celkem jedenáct členských států (BE, DK, DE, IE, EL, EE, CY, LV, LU, MT, SK[11]). Všechny tyto členské státy změnily své vnitrostátní právní předpisy, aby vyloučení ukončily a začlenily členy posádky námořního plavidla do oblasti působnosti systému upravujícího hromadné propouštění, jak požaduje čl. 4 odst. 1 směrnice.

Šestnáct členských států (BG, CZ, ES, FR, HR, IT, LT, HU, NL, AT, PL, PT, RO, SI, FI, SE) nikdy členy posádek námořních plavidel nevyloučilo, a proto tyto členské státy nemusely měnit své vnitrostátní právní předpisy, aby tyto posádky začlenily do oblasti působnosti směrnice.

2.2.2. Ustanovení čl. 4 bodu 2: oznámení příslušnému orgánu státu vlajky

Ustanovení čl. 4 bodu 2 směrnice týkající se oznámení navrženého propouštění orgánu státu vlajky, pod jehož vlajkou plavidlo pluje, bylo konkrétně provedeno ve vnitrostátním právu třinácti členskými státy(BE, DE, IE, EE, EL, IT, CY, LU, HU, MT, PL, RO, SK). Tři z nich (CY, HU, SK) jej provedly ve vnitrostátním právu doslovně a stanovily, že pokud se návrh na hromadné propouštění týká členů posádek námořních plavidel, musí tato skutečnost být oznámena příslušnému orgánu státu vlajky, pod jehož vlajkou plavidlo pluje.

Zbývajících deset členských států určuje, kterému příslušnému orgánu je třeba tuto skutečnost oznámit, různými způsoby popsanými níže.

- Čtyři členské státy stanoví povinnost tuto skutečnost oznámit orgánu státu vlajky, ale omezují ji na plavidla plující pod vlajkou: i) jiného státu (EE), který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru; ii) jiného členského státu EU (DE) nebo iii) jejich vlastního členského státu (BE, PL).
- Řecko a Malta ukládají zaměstnavatelům povinnost oznámit příslušnému orgánu svého členského státu každé plánované hromadné propouštění členů posádek námořních plavidel.
- Dva členské státy (LU, RO) stanoví dodatečná oznámení, pokud se hromadné propouštění týká členů posádek námořních plavidel. V Lucembursku musí zaměstnavatel kromě vlastnímu příslušnému vnitrostátnímu orgánu tuto skutečnost oznámit i orgánům státu vlajky. V Rumunsku musí být tato skutečnost oznámena také příslušnému orgánu státu vlajky plavidla, pokud se hromadné propouštění týká členů posádky námořního plavidla.

[10] COM(2013) 798 final ze dne 18. listopadu 2013, s. 10 (Podrobné vysvětlení ustanovení článku 4).

[11] Zkratky členských států obsažené v této zprávě jsou: BE (Belgie), BG (Bulharsko), CZ (Česká republika), DK (Dánsko), DE (Německo), EE (Estonsko), IE (Irsko), EL (Řecko), ES (Španělsko), FR (Francie), HR (Chorvatsko), IT (Itálie), CY (Kypr), LV (Lotyšsko), LT (Litva), LU (Lucembursko), HU (Maďarsko), MT (Malta), NL (Nizozemsko), AT (Rakousko), PL (Polsko), PT (Portugalsko), RO (Rumunsko), SI (Slovinsko), SK (Slovensko), FI (Finsko), SE (Švédsko).

- Irsko tuto skutečnost oznamuje buď ministrovi pro zaměstnanost a sociální ochranu, pokud plavidlo pluje pod irskou vlajkou, nebo ji oznamuje příslušnému orgánu jiného státu, pokud plavidlo pluje pod vlajkou tohoto jiného státu.
- Podobně v Itálii musí zaměstnavatel tuto skutečnost oznámit příslušnému italskému orgánu, pokud se návrh na hromadné propouštění týká členů posádky italské státní příslušnosti nebo členů posádky, jejichž pracovní poměr se řídí italským právem, a příslušnému orgánu cizího státu, pokud se dotyční členové posádky nacházejí na plavidle plujícím pod jinou než italskou vlajkou.

Zbývajících čtrnáct členských států (BG, CZ, DK, ES, FR, HR, LT, LV, NL, AT, PT, SI, FI, SE) své vnitrostátní právní předpisy v tomto ohledu nezměnilo, a tedy neurčuje příslušný orgán, kterému by návrh na hromadné propouštění byl oznámen v případě, že se tento návrh na hromadné propouštění týká členů posádek námořních plavidel. Komise má za to, že se stávající vnitrostátní předpisy, které zaměstnavateli ukládají povinnost oznámit návrh na hromadné propouštění příslušnému orgánu veřejné moci, použijí i v případě, že se toto propouštění týká členů posádek námořních plavidel. V těchto členských státech je proto čl. 4 bod 2 směrnice proveden ve vnitrostátním právu tak, že zaměstnavatel musí oznámit návrh na hromadné propouštění členů posádek námořních plavidel stejnému orgánu veřejné moci, kterému musí být oznámeno hromadné propouštění všech ostatních pracovníků.

2.3 Připomínky sociálních partnerů k provádění článku 4

Pokud jde o námořní zaměstnavatele, Svaz provozovatelů námořních plavidel Evropského společenství (ECSA) se domnívá, že všechny členské státy provedly článek 4 směrnice ve vnitrostátním právu uspokojivým způsobem. Sdružení Europêche, které zastupuje zaměstnavatele v odvětví rybolovu, žádné připomínky neposkytlo. Pokud jde o sociální partnery zastupující zaměstnance, Evropská federace pracovníků v dopravě (ETF) nebyla schopna poskytnout žádné podstatné informace o provedení ve vnitrostátním právu v členských státech, protože neměla k dispozici informace od svých přidružených subjektů. Federace ETF však kritizovala provedení ve vnitrostátním právu ve Spojeném království[12], které bylo v té době členským státem[13].

2.4 Obsah a cíl článku 5

Článek 5 směrnice mění směrnici o převodech podniků. Tato směrnice stanoví práva zaměstnanců v případě, že dojde k převodu vlastnictví společnosti, v níž pracují, jakož i povinnosti prodávajícího („převodce“) a kupujícího („nabyvatele“). Stanoví, že převod společnosti není důvodem k propouštění a že zaměstnancům zůstávají zachována práva a povinnosti vyplývající ze stávající pracovní smlouvy nebo pracovního poměru. Kromě toho musí převodce a nabyvatel v zájmu dosažení dohody v dostatečném předstihu informovat zástupce zaměstnanců o převodu podniku a projednat s nimi převod podniku, a to před provedením změny podniku a před přijetím opatření, jimiž jsou zaměstnanci dotčeni.

---

12 Podle něj musí zaměstnavatel návrh na hromadné propouštění oznámit „příslušnému orgánu státu, kde je plavidlo registrováno (namísto státnímu tajemníkovi)“.

13 Federace ETF odkázala na případ společnosti P&O Ferries. Společnost byla založena ve Spojeném království a oznámila hromadné propouštění posádek svých osobních lodí plujících pod kyperskou vlajkou kyperským orgánům. Podle názoru federace ETF z toho vyplývá, že oznámení příslušnému orgánu veřejné moci státu, pod jehož vlajkou plavidlo pluje, by mělo doplňovat povinnost oznámit propouštění příslušnému orgánu veřejné moci členského státu, z něhož námořníci vykonávají činnost, a nikoli ji nahrazovat.

Dříve čl. 1 odst. 3 směrnice o převodech podniků stanovil, že se tato směrnice nevztahuje na námořní plavidla, ačkoli článek 8 směrnice o převodech podniků výslovně umožňuje členským státům uplatňovat nebo přijímat pravidla, která jsou pro zaměstnance příznivější. Proto se členské státy mohly před provedením směrnice ve vnitrostátním právu rozhodnout, zda námořní plavidla vyloučí z oblasti působnosti právních předpisů provádějících tuto směrnici.

Podle článku 5 směrnice se čl. 1 odst. 3 směrnice o převodech podniků nahrazuje tímto:

> *Tato směrnice se vztahuje na převod námořního plavidla, které je součástí převodu podniku, závodu nebo části podniku nebo závodu ve smyslu odstavců 1 a 2, jestliže se nabyvatel nachází nebo převedený podnik, závod nebo část podniku nebo závodu zůstává v oblasti územní působnosti Smlouvy.*
>
> *Tato směrnice se nepoužije, je-li předmětem převodu výhradně jedno nebo více námořních plavidel.*

2.5 Odpovědi členských států k provádění článku 5

2.5.1. Článek 5, který nahrazuje čl. 1 odst. 3 první pododstavec směrnice o převodech podniků: ukončení vyloučení

Námořní plavidla vyloučilo z působnosti svých vnitrostátních předpisů týkajících se převodů podniků před tím, než článek 5 směrnice vstoupil v platnost, celkem jedenáct členských států (BE, DK, EE, IE, EL, CY, LU, MT, NL, RO, FI). Všechny tyto státy změnily své vnitrostátní právní předpisy tak, aby se na námořní plavidla jejich vnitrostátní právní předpisy vztahovaly.

Nicméně šestnáct členských států své právní předpisy týkající se převodů podniků na námořní plavidla již uplatňovalo (BG, CZ, DE, ES, FR, HR, IT, LV, LT, HU, AT, PL, PT, SI, SK, SE). Nemusely tedy své právní předpisy měnit, aby je začlenily do oblasti působnosti svých vnitrostátních právních předpisů.

2.5.2 Článek 5, který nahrazuje čl. 1 odst. 3 první pododstavec směrnice o převodech podniků: oblast územní působnosti

Článek 5 rovněž umožňuje členským státům omezit oblast územní působnosti pravidel na převody námořních plavidel, pokud se kupující nachází v EU nebo pokud převáděný podnik zůstává v oblasti uzemní působnosti Smluv.

Toto ustanovení provedlo ve vnitrostátním právu celkem třináct členských států, z toho devět doslovně (BE, DK, IE, EL, EE, IT, LV, NL, RO). Z ostatních čtyř členských států Finsko stanoví, že práva a povinnosti vyplývající z pracovního poměru a zaměstnanecké výhody přecházejí na nového vlastníka podniku, pokud prodávající nebo kupující není usazen mimo EU nebo Evropský hospodářský prostor. Lucembursko a Malta omezují oblast územní působnosti tím, že stanoví, že se kupující musí nacházet v jejich členském státě nebo že podnik musí zůstat v jejich členském státě. Kypr omezuje oblast působnosti na kyperská námořní plavidla.

Zbývajících čtrnáct členských států oblast územní působnosti neomezilo.

2.5.3 Článek 5, který nahrazuje čl. 1 odst. 3 druhý pododstavec směrnice o převodech podniků: vyloučení převodů, které se týkají výhradně plavidel

Ustanovení čl. 5 druhé věty vylučuje převody, které se týkají výhradně jednoho nebo více námořních plavidel.

Toto ustanovení provedlo ve vnitrostátním právu, a vyloučilo tak převody, které se týkají výhradně plavidel, celkem třináct členských států (BE, DK, IE, EL, EE, IT, CY, LV, LU, MT, NL, PT, RO). Čtrnáct členských států (BG, CZ, DE, ES, FR, HR, LT, HU, AT, PL, SI, SK, SE, FI) jej však ve vnitrostátním právu neprovedlo, a proto z právních předpisů provádějících směrnici o převodech podniků převody, které se týkají výhradně plavidel, nevyloučilo.

2.6 Připomínky sociálních partnerů k provádění článku 5

Pokud jde o námořní zaměstnavatele, svaz ECSA se domnívá, že všechny členské státy provedly článek 5 směrnice ve vnitrostátním právu uspokojivým způsobem. Sdružení Europêche, které zastupuje zaměstnavatele v odvětví rybolovu, žádné připomínky neposkytlo. Pokud jde o sociální partnery zastupující zaměstnance, federace ETF neposkytla žádné podstatné informace o provedení ve vnitrostátním právu v členských státech, protože neměla k dispozici informace od svých přidružených subjektů.

3. Použití článků 4 a 5

Kromě informací o prováděcích opatřeních byli sociální partneři a členské státy požádáni také o to, aby poskytli informace o uplatňování vnitrostátních předpisů provádějících články 4 a 5.

3.1 Odpovědi členských států

3.1.1. Oznámení návrhu na hromadné propouštění

Pouze pět členských států uvedlo, že jejich příslušné orgány byly informovány o návrhu na hromadné propouštění členů posádek námořních plavidel (FR, CY, LV, NL, FI). Ostatní členské státy o takových případech neměly povědomí (BE, BG, CZ, DK, DE, EE, IE, EL, ES, IT, LT, LU, HU, MT, AT, PL, PT, RO, SI, SK), nedokázaly rozlišit povolání zaměstnanců, u nichž byl oznámen návrh na propouštění (HR), nebo neposkytly žádné informace (SE).

Ve Francii byl příslušný vnitrostátní orgán v letech 2015 až 2020 informován šestkrát.

Kypr uvedl, že si je vědom jednoho oznámení, které se týkalo společnosti P&O Ferries se sídlem ve Spojeném království. Společnost propustila přibližně 800 námořníků, a to i na čtyřech osobních lodích plujících pod kyperskou vlajkou.

Lotyšsko uvedlo, že v roce 2022 obdrželo jedno oznámení, které se týkalo 125 zaměstnanců.

Nizozemsko odpovědělo, že v roce 2020 bylo zaznamenáno jedno oznámení týkající se zaměstnavatele se sídlem v Nizozemsku, které zahrnovalo 63 námořníků. V roce 2021 se druhé oznámení týkalo námořních plavidel plujících pod nizozemskou vlajkou, ačkoli zaměstnavatel nebyl v Nizozemsku usazen, a zahrnovalo 28 námořníků.

Finsko sice obdrželo oznámení týkající se členů posádek námořních plavidel, avšak nemělo přístup k přesným údajům nebo jiným informacím. Dále objasnilo, že vnitrostátní ustanovení o kolektivním propouštění se použijí již v případě, kdy zaměstnavatel navrhuje propustit jediného pracovníka.

Žádný členský stát neuvedl, že by jeho příslušný vnitrostátní orgán obdržel oznámení o návrhu na hromadné propouštění členů posádky námořního plavidla plujícího pod vlajkou jiného členského státu.

3.1.2. Převody podniků, které se týkají námořních plavidel

Převodů námořních plavidel, které byly součástí převodu podle směrnice, si byly vědomy pouze dva členské státy (BE, FI). Belgie uvedla, že sociální partneři měly povědomí o jednom případu, kdy bylo několik plavidel jedné společnosti převedeno na jinou společnost, zatímco Finsko neposkytlo žádné podrobnější informace. Dva členské státy neposkytly v této věci žádné informace (FR, SE), Itálie uvedla, že k žádnému takovému převodu nedošlo, a zbývající členské státy uvedly, že si nejsou žádných takových případů vědomy.

3.1.3. Soudní řízení

Členské státy neoznámily žádné soudní řízení, které by bylo zahájeno u jejich vnitrostátních soudů a které by se týkalo vnitrostátních právních předpisů provádějících články 4 a 5 směrnice.

3.1.4. Dopad směrnice

Povinnost Komise podávat zprávy podle článku 7 směrnice byla zavedena zejména za účelem posouzení dopadu nové směrnice na dvě oblasti: i) změnu vlajky plavidel na vlajku jiných států a ii) úroveň zaměstnanosti námořníků EU. Přesný přehled o jevu „změny vlajky“ mohou poskytnout změny loďstva plujícího pod vlajkou členského státu. Úroveň zaměstnanosti v konkrétním odvětví je obtížnější posoudit, nicméně vývoj počtu osob pracujících jako námořníci umožňuje v této oblasti vyvodit určité předběžné závěry.

3.1.4.1. Dopad na počet plavidel plujících pod vlajkou členského státu

Z odpovědí členských států obecně nevyplývá, že by provádění článků 4 a 5 směrnice mělo na počet plavidel plujících pod vlajkou členských států negativní vliv. To naznačuje, že vstup těchto dvou článků v platnost a jejich provedení ve vnitrostátním právu členskými státy nevedly ke změně vlajky.

Z členských států, které změnily své vnitrostátní právní předpisy tak, aby členové posádek námořních plavidel spadaly do oblasti působnosti jejich právních předpisů provádějících směrnici o hromadném propouštění, zaznamenalo pokles počtu námořních plavidel plujících pod jejich vlajkou pouze pět členských států (BE, EE, EL, IT, PL). Kromě těchto pěti členských států zaznamenalo pokles také Nizozemsko poté, co začlenilo námořní plavidla do oblasti působnosti svých právních předpisů, které provádějí směrnici o převodech podniků.

Některé členské státy poskytly o tomto poklesu podrobnější informace. Belgie uvedla, že počet obchodních plavidel registrovaných v Belgii se sice za více než pět let od roku 2016 do roku 2022 velmi mírně snížil z 238 na 237, nicméně hrubá prostornost se zvýšila ze 7 750 000 GT na 9 780 000 GT. V této zemi se také snížil počet rybářských plavidel, nebylo však neupřesněno o kolik. V Itálii se počet plavidel obchodního loďstva o hrubé prostornosti nad 100 GT mezi lety 2017 a 2020 snížil o 8 % (z 1 448 na 1 334). Polsko uvedlo, že počet plavidel a hrubá prostornost se mezi lety 2015 a 2021 snížily ze 151 na 134 plavidel a z přibližně 80 000 na 69 000 GT. V Nizozemsku se počet plavidel mezi lety 2014 a 2021 snížil z 1 233 na 1 212. Tyto členské státy však předpokládají, že tento trend nesouvisí se vstupem směrnice v platnost, ale je způsoben: i) levnější registrací plavidel pod jinými vlajkami (PL); ii) lepšími podmínkami plutí pod vlajkou jiného státu (EE); iii) změnou vlajky (NL) a iv) tím, že se řada ochranných opatření obsažených ve směrnici vztahovala na členy posádek námořních plavidel již před přijetím směrnice (IT).

Naopak nárůst počtu námořních plavidel plujících pod jejich vlajkou zaznamenaly Irsko a Portugalsko. Neposkytly však podrobné údaje a Irsko ani neuvedlo možné důvody tohoto nárůstu. Portugalsko se domnívá, že tento nárůst není způsoben vstupem směrnice v platnost: předpokládá, že souvisí se zjednodušením právního režimu Mezinárodního námořního rejstříku Madeiry v roce 2015 a se stávajícími daňovými úlevami.

Sedm členských států, které začlenily členy posádek námořních plavidel do oblasti působnosti svých právních předpisů provádějících směrnici o hromadném propouštění, nezaznamenalo žádnou změnu (DE, CY, MT, LV, LU, HU) nebo žádnou významnou změnu (HR) v počtu plavidel plujících pod jejich vlajkou. Tyto členské státy společně s Litvou neuvedly žádnou změnu, která by nastala v souvislosti se zahrnutím námořních plavidel do oblasti působnosti právních předpisů provádějících směrnici o převodech podniků.

Tři členské státy uvedly, že nemají k dispozici žádné údaje týkající se rozšíření právních předpisů o hromadném propouštění na členy posádek námořních plavidel (BG, DK, LT). Čtyři členské státy dále uvedly, že nemají žádné údaje týkající se rozšíření právních předpisů o převodech podniků na námořní plavidla (BG, DK, RO, SK). Žádný dopad nezaznamenalo sedm členských států, které původně nevyloučily námořníky z vnitrostátních právních předpisů provádějících směrnici o hromadném propouštění (ES, FR, NL, RO, SI, SE), a pět členských států, které původně nevyloučily námořní plavidla z vnitrostátních právních předpisů provádějících směrnici o převodech podniků (ES, FR, SI, SE).

Finsko uvedlo, že k žádným významným změnám nedošlo, neboť vnitrostátní právní předpisy o hromadném propouštění se na námořníky vztahovaly již předtím a námořníci již měli v souvislosti s převodem podniků částečná práva. Dva členské státy uvedly, že pro plavidla, na která se vztahují články 4 a 5 směrnice, nejsou státy vlajky (CZ, AT). Slovensko uvedlo, že není státem vlajky pro plavidla, na která se vztahuje článek 4 směrnice.

3.1.4.2. Dopad na počet námořníků

Z odpovědí členských států také obecně vyplývá, že provádění článků 4 a 5 směrnice nemělo negativní dopad na počet námořníků. To naznačuje, že vstup článků 4 a 5 směrnice a souvisejících vnitrostátních předpisů v platnost neměl žádný dopad na úroveň zaměstnanosti námořníků na plavidlech registrovaných v členských státech.

Pokles počtu námořníků zaznamenaly pouze dva členské státy (EE, EL). Řecko sice oznámilo, že od provedení směrnice ve vnitrostátním právu v roce 2018 došlo k poklesu počtu námořníků zaměstnaných na plavidlech plujících pod řeckou vlajkou, neposkytlo však žádné konkrétní údaje. Estonsko uvedlo, že došlo k poklesu počtu členů posádek obchodního loďstva a k mírnému poklesu počtu rybářů, avšak konkrétní údaje rovněž neposkytlo. Ani jedna z těchto dvou zemí nespojovala tento pokles se vstupem směrnice v platnost. Estonsko objasnilo, že pracovním předpokladem je, že ve hře jsou i jiné důvody, jako je pandemie COVID-19 a snížení počtu uskutečněných plaveb.

V Belgii sice údaje o sociálním zabezpečení vykázaly mírný pokles zaměstnanosti v odvětví obchodního loďstva[14], nicméně počet rybářů zůstal stabilní. V souvislosti se zahrnutím námořníků do oblasti působnosti vnitrostátních právních předpisů provádějících směrnici o hromadném propouštění Lotyšsko uvedlo, že došlo ke snížení počtu námořníků s kvalifikací pro obchodní loďstvo a ke zvýšení počtu námořníků s kvalifikací pro práci v posádce rybářského plavidla. Ani jedna z těchto dvou zemí nemohla tento vývoj spojovat se vstupem směrnice v platnost. Lotyšsko předpokládalo, že hlavními faktory byly konkurence ze strany asijských námořníků, možnosti přeřazení na pracovní místa na pevnině a konkrétně v případě rybářů změny kvalifikačních požadavků na kapitány lodí.

Dva členské státy (IE, PT) zaznamenaly nárůst počtu námořníků. Neposkytly sice žádné podrobnější údaje, ale ani tento nárůst nespojovaly se vstupem směrnice v platnost. V případě Irska je tento nárůst důsledkem zvýšení počtu obchodních lodí. Portugalsko předpokládá, že stejně jako nárůst počtu plavidel souvisí i nárůst počtu námořníků se zjednodušením právního režimu Mezinárodního námořního rejstříku Madeiry v roce 2015.

Tři členské státy nezaznamenaly žádnou významnou změnu počtu námořníků (HR, IT, FI). V Itálii se počet námořníků v letech 2017–2020 v podstatě nezměnil (–1,4 % z 26 105 na 25 744): snížení počtu nákladních lodí bylo částečně kompenzováno zvýšením počtu osobních lodí, které měly větší počet zaměstnanců, přičemž na členy posádek námořních plavidel se již vztahovala řada ochranných opatření stanovených ve směrnici. Počet námořníků ve Finsku se v letech 2017 až 2019 nijak výrazně nezměnil; pokles počtu námořníků v roce 2020 byl dáván do souvislosti s pandemií COVID-19.

Žádnou změnu v počtu námořníků nezaznamenaly čtyři členské státy (CZ, HU, MT, PL). Litva uvedla, v souvislosti se zahrnutím námořních plavidel do oblasti působnosti právních předpisů provádějících směrnici o převodech podniků nezaznamenala žádnou změnu. Česko objasnilo, že vzhledem k tomu, že pod českou vlajkou nejsou registrována žádná obchodní námořní plavidla, označuje nezměněný počet námořníků námořníky, kteří vlastní námořnickou knížku vydanou Námořním úřadem ČR a kteří jsou zaměstnáni na námořních plavidlech plujících pod různými vlajkami členských států EU i zemí mimo EU. Německo uvedlo, že vstup článku 4 směrnice v platnost nemá na počet námořníků žádný dopad.

Šest členských států nebylo schopno poskytnout žádné údaje o dopadu směrnice na počet námořníků v souvislosti s rozšířením pravidel pro hromadné propouštění na členy posádek námořních plavidel (BG, DK, CY, LT, LU, RO). Tyto členské státy spolu s Lotyšskem a Slovenskem uvedly, že nemají v souvislosti s rozšířením právních předpisů o převodech podniků k dispozici žádné údaje o počtu námořníků. Ke stejnému tématu Nizozemsko uvedlo, že má sice k dispozici údaje z roku 2021 o zaměstnancích zaměstnaných na plavidlech plujících pod nizozemskou vlajkou (4 600 nizozemských zaměstnanců, 16 000 zahraničních zaměstnanců), avšak nemá pro srovnání žádné spolehlivé údaje z dřívější doby.

Pět členských států (ES, FR, NL, SI, SE), které předtím námořníky z vnitrostátních právních předpisů provádějících směrnici o hromadném propouštění dříve nevyloučilo, neoznámilo žádný dopad na počet námořníků. Podobně žádný dopad neohlásily ani čtyři členské státy (ES, FR, SI, SE), které dříve nevyloučily námořníky ze svých vnitrostátních právních předpisů provádějících směrnici o

[14] Na druhou stranu údaje smíšeného výboru pro odvětví obchodního loďstva prokázaly výrazný nárůst zaměstnanosti, což však bylo vysvětleno nedávným začleněním odvětví bagrování pod vodou a odvětví na moři do odvětví obchodního loďstva.

převodech podniků. Rakousko uvedlo, že není státem vlajky pro plavidla, na něž se vztahují články 4 a 5 směrnice, a Slovensko oznámilo, že není státem vlajky pro plavidla, na něž se vztahuje článek 4 směrnice.

3.2 Připomínky sociálních partnerů

Pokud jde o námořní zaměstnavatele, svaz ECSA se domnívá, že členské státy uplatňují a prosazují články 4 a 5 směrnice uspokojivým způsobem. Podle svazu ECSA se počet plavidel plujících pod vlajkou členského státu ani počet námořníků nezměnil. Sdružení Europêche, které zastupuje zaměstnavatele v odvětví rybolovu, žádné připomínky neposkytlo.

Pokud jde o sociální partnery zastupující zaměstnance, federace ETF nemohla poskytnout žádné podstatné informace o uplatňování článku 5 směrnice týkající se převodů podniků, protože neměla k dispozici informace od svých přidružených subjektů. Pokud jde o uplatňování článku 4 směrnice o hromadném propouštění, federace ETF uvedla, že neobdržela informace od všech svých přidružených subjektů a že přidružené subjekty, které informace poskytly, žádné změny v počtu plavidel plujících pod vlajkou členského státu nebo v počtu námořníků nezaznamenaly.

4. Závěry

Všechny členské státy oznámily opatření, jimiž se provádějí změny směrnice o hromadném propouštění, které zahrnují členy posádek námořních plavidel do její oblasti působnosti, a které zahrnují námořní plavidla do oblasti působnosti směrnice o převodech podniků. Nové právní předpisy nebo změny stávajících právních předpisů nepřijaly všechny členské státy, jelikož jejich přijetí nebylo nutné v členských státech, které již v minulosti nevyloučily (členy posádek) námořních plavidel z oblasti působnosti svých vnitrostátních předpisů. Zlepšila se tak práva námořníků, na něž se dříve nevztahovala ochrana poskytovaná těmito směrnicemi.

Článek 4 bod 2 směrnice, který ukládá zaměstnavatelům povinnost oznámit návrh na hromadné propouštění příslušnému orgánu státu vlajky plavidla, byl ve většině členských států proveden ve vnitrostátním právu tak, že je tato skutečnost oznamována jejich vlastnímu příslušnému orgánu. Tento orgán bude tedy stejným orgánem, jemuž musí být oznámeno hromadné propouštění všech ostatních pracovníků. Jako povinnost oznámit tuto skutečnost státu vlajky jej ve vnitrostátním právu provedlo pouze několik členských států.

Zkušenosti s praktickým uplatňováním změn směrnice o hromadném propouštění a směrnice o převodech podniků jsou velmi omezené. Pouze pět členských států vykázalo jedno až šest oznámení o hromadném propouštění členů posádky námořního plavidla a dva členské státy vykázaly jeden nebo dva převody námořních plavidel. Soudní řízení nevykázal žádný členský stát.

Obavy, že změny poškodí námořní odvětví tím, že způsobí změnu vlajky a ztrátu pracovních míst, se ukázaly jako liché. V souvislosti se začleněním členů posádek námořních plavidel do oblasti působnosti směrnice o hromadném propouštění a námořních plavidel do oblasti působnosti směrnice o převodech podniků většina členských států a odvětvových sociálních partnerů zastupujících vedení a zaměstnance nevykázala žádné změny týkající se počtu plavidel plujících pod vlajkou členského státu nebo počtu námořníků. Pokud členské státy uvedly, že došlo k poklesu nebo nárůstu počtu těchto plavidel nebo námořníků, upřesnily, že tento vývoj se začleněním (členů posádek) námořních plavidel do oblasti působnosti těchto dvou směrnic nijak nesouvisí.